

Brussee schreef het zelf, geïnspireerd door de werken van de componist. In dit zeven minuten durende werk, waarin we thema's van deze cd terughoren, laat Brussee zich opzweepen tot prachtig spel. De bladmuziek ervan is uitgegeven. Een mooie aanwinst voor de pianoliteratuur.

Sandra Kooke

Mompou and more Pianomusic by Catalan Composers

Carol Ruiz, piano

Fundació Mompou, www.carolruiz.nl

Op de vraag van welk land Barcelona de tweede stad is, zal het antwoord van menigeen zijn: Spanje. Het merendeel van de bewoners van die stad zal daar echter bezwaar tegen maken en vindt Barcelona geen Spaanse stad maar stelt dat de hoofdstad van Catalonië is. De Catalanen spreken een eigen taal en hebben een eigen volksaard, cultuur en muziek. Wie met die muziek nader kennis wil maken doet er goed aan de prachtige cd met Catalaanse pianowerken van Carol Ruiz aan te schaffen. De pianiste is zelf Catalaanse, maar woont en werkt al vele jaren in Nederland, waar zij in Utrecht bij Alan Weiss haar conservatorium-opleiding deed. Ze is een muzikaal warmbloedige en technisch uitermate bedreven pianiste, die ten onrechte in ons land nog niet veel bekendheid heeft. Na haar eveneens in dit tijdschrift gunstig besproken (eerste) cd met nocturnes, maakt zij nog meer indruk met haar opnames van pianowerken van haar landgenoten, allemaal componisten uit het einde van de negentiende en de eerste helft van de twintigste eeuw.

Opmerkelijk is dat twee van de bekendste 'Spaanse' componisten, Albéniz en Granados, in Catalonië zijn geboren. Voor beiden geldt dat hun muziek veel meer op Spaanse dan op specifiek Catalaanse leest is geschoeid. Desalniettemin nam Carol Ruiz werken van Enrique Granados op in haar cd-programma. Dat besluit ze met diens zeer virtuoze en bruisend vertolkte *Allegro de Concerto*, voorafgegaan door diens bevallige *Danza no. 2 'Oriental'*. Dat werk heeft een verrukkelijk thema, dat je, als je het eenmaal gehoord hebt, nooit meer vergeet.

Is Granados in zekere zin een van de bekendste Groot-Spaanse componisten, zijn beroemdste echt Catalaanse collega is zonder twijfel Federic Mompou. Carol Ruiz stelt op de cd een zestal substantiële composities van hem centraal. Het bekendst is Mompou vanwege zijn korte, veelal intieme en dromerige stukken die

hij in zijn vier boeken *Musica callada* samenbracht. Deze muzikale bonbons liet Ruiz ongeïmoeid en koos voor minder bekende werken die veelal extravert en virtuoos van aard zijn. Heerlijke speelmuziek is de vijfdelige cyclus *Scènes d'enfants*, waarmee Ruiz haar programma opent, gevolgd door het tweeluik *Gitanes*. Van een heerlijke weemoed en nostalgie vervuld is Ruiz' eigen, geraffineerde transcriptie van Mompous prachtige lied *Damunt de tu nomes les flors*. Daarna is een veelheid aan stemmingen te horen in *Planys*. Ruiz besluit haar Mompou-programmaatje met de nummers 6 en 8 uit de *Canciones y Danzas*.

Een wat minder bekende evenknie van Mompou was Manuel Blancafort. Zijn *Absència* is van een aangrijpende droefheid die sterk contrasteert met het erop volgende, vrolijke *L'orgue dels cavallets* (Het carrousselorgel). Deze stukken hebben een toegankelijk, laattromantisch idioom met een zuidelijke warmte, zoals we die ook herkennen in door het Iberische schiereiland geïnspireerde, vroegere werken van Debussy, Ravel en andere Franse componisten uit die periode. Sterk onder invloed van Debussy (diens impressionistische periode) stond Ricard Lamote de Grignon. Deze onbekendere Catalaan is met het pittige staccatostukje *Foc Follet* (Dwaallicht) en de sfeervolle impressie *El convento dels peixos* (Het klooster van de vissen) vertegenwoordigd.

Bij wijze van geëngageerde toegift speelt Ruiz een eigen arrangement van *El Cant dels Ocells* (Lied van de vogels), dat bekend is geworden dankzij de wereldberoemde Catalaanse cellist Pablo Casals. Nadat in 1939 een het eind aan de Spaanse burgeroorlog was gekomen, was Casals vrijwillig in ballingschap in Frankrijk gegaan, tegenstander als hij was van het Franco-regime

dat alle uitingen van de Catalaanse cultuur verboden had. Sindsdien begon hij al zijn concerten met dit traditionele kerstliedje, waardoor het een van de nationale symbolen van Catalonië werd.

Het beluisteren van Carol Ruiz' fraai opgenomen cd is als een reis door het prachtige Catalonië. Zeker nu deze streek door de pandemie voorlopig nog onbereikbaar lijkt, is *Mompou and more* een uitstekende remplaçant voor een vliegticket richting de zon.

CL

Philipp Scharwenka – Piano Music Volume One

Luís Pipa – piano

TOCCATA CLASSICS TOCC 0521

De pianomuziek van de pianist, componist en pedagoog Philipp Scharwenka (1847–1917), de oudere broer van de bekender gebleven Xaver Scharwenka, is vrijwel vergeten. Dankzij de inspanningen van Luís Pipa, de president van EPTA-Portugal, kan men thans echter weer genieten van de klaviermuziek van deze alom gerespecteerde musicus, die schreef in een ook voor die tijd behoudend idioom, dat zich laat plaatsen tussen dat van Schumann en Brahms. Zijn muziek bevat weinig 'nieuws', maar dat zegt niets over de kwaliteit ervan.

Zoon van een Pruisische architect en een muzikale moeder van Poolse afkomst zag Philipp Scharwenka in 1847 het levenslicht in Posen, destijds behorend tot Pruisen. In 1865 verhuisde de familie naar Berlijn, waar zowel Philipp als zijn broer werden toegelaten op Theodor Kullaks Neuen Akademie der Tonkunst. Daar had de muziekstudent les van Richard Würst, een leerling van Mendelssohn, en Heinrich Dorn, die ooit Robert Schumann onder zijn pupillen telde. Direct na zijn afstuderen werd Philipp Scharwenka benoemd tot docent Muziektheorie aan Kullaks conservatorium, maar stapte in 1881 over naar de door zijn broer opgerichte conservatorium aan de Postdamer Strasse. Aan die instelling doceerde Philipp vele jaren muziektheorie en compositie en leidde het instituut als Xaver op concertreis was. Deze vierde triomf na triomf in Amerika, wat de broeders in 1890 op het idee bracht in New York een dependance te openen, het Scharwenka Conservatory of Music. Xaver gaf zeven jaar leiding aan dit instituut, maar Philipp kon in Amerika niet aarden en keerde al na een jaar naar Berlijn terug. In 1893 fuseerde het Scharwenka-Konservatorium met de muziek-

academie van Liszt-leerling Karl Klindworth. Aan het aldus ontstane Klindworth-Scharwenka Konservatorium genoten veel beroemde musici hun opleiding; we noemen slechts de dirigent Otto Klemperer en de pianist José Vianna da Motta.

Naast zijn leidinggevende en pedagogische functies schiep Philipp Scharwenka een veelzijdig oeuvre. Hij componeerde drie symfonieën en kortere symfonische werken, die door dirigenten van het kaliber van Artur Nikisch en Hans Richter werden uitgevoerd. Daarnaast schreef hij veel kamermuziek, waaronder drie Klaviertrio's, een Klavierkwintet in b en veel klaviermuziek, voornamelijk kortere klavierstukken die tot cycli werden samengevoegd.

Drie van die cycli staan op de cd die onlangs door het in Londen gevestigde label Toccata Classics werd uitgegeven. Geopend wordt met de aan Emil von Sauer opgedragen *Romantische Episoden*, opus 65: vijf stevig uit de kluiten gewassen klavierstukken van tezamen circa 25 minuten speelduur. Het zal niet toevallig zijn dat Luís Pipa begint met dit opus, want het eerste deel ervan, *Feurig bewegt*, is een hoogwaardige compositie die sterk doet denken aan het eerste deel van Schumanns *Kreisleriana*: eenzelfde gedrevenheid en nerveus voorwaarts dringende klankenstroom, die in het lyrische middendeel even tot rust komt, maar dan opnieuw naar een briljant coda voert. Het tweede deel van de cyclus geeft het omgekeerd beeld te zien. Aanvankelijk rustig en warm zingend, biedt het middendeel met zijn alternerende octaven spanningsvolle momenten. Het derde deel, *Langsam, ausdrucksvoll* laat donkerder klanken horen; met zijn brede akkoorden, ernst en gevoelsdiepte doet de muziek aan de *Intermezzi* van Brahms denken. Zonder twijfel was Philipp Scharwenka

